

ПРЕПОРЪКИ

ПРЕПОРЪКА (ЕС) 2022/2337 НА КОМИСИЯТА

от 28 ноември 2022 година

относно европейския списък на професионалните болести

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 от него,

като има предвид, че:

- (1) С Препоръка 2003/670/ЕО на Комисията от 19 септември 2003 г. относно европейския списък на професионалните заболявания ⁽¹⁾ Комисията препоръча на държавите членки да въведат редица мерки с цел актуализиране и подобряване на различни аспекти на техните политики, свързани с професионалните болести. Тези мерки са свързани с признаването, обезщетяването за и превенцията на професионалните болести, определянето на национални цели за намаляване на професионалните болести, докладването и регистрирането на професионални болести, събирането на данни за епидемиологията на болестите, насърчаването на научните изследвания в областта на болестите, свързани с падена професионална дейност, подобряването на диагностицирането на професионалните болести, разпространението на статистически и епидемиологични данни за професионалните болести и насърчаването на активна роля на националните системи за обществено здраве и здравеопазване при превенцията на професионалните болести.
- (2) От самото начало на 2020 г. пандемията от COVID-19 засегна всички държави членки, като причини сериозни смущения във всички сектори и услуги и засегна здравето и безопасността на работниците в целия Европейски съюз (ЕС). Днес свързаната с COVID-19 епидемична обстановка в ЕС се подобри, главно благодарение на широката наличност на ваксини, но тя продължава да представлява предизвикателство, особено поради възможните нови вълни на COVID-19 и появата на варианти на вируса SARS-CoV-2, както и поради случаите на „дълъг COVID“.
- (3) В този контекст, наред с други мерки, Комисията обяви в своето съобщение „Стратегическа рамка на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд за периода 2021—2027 г. — Здравословни и безопасни условия на труд в променящ се свят на труда“ ⁽²⁾ („стратегическата рамка на ЕС“), че ще актуализира Препоръка 2003/670/ЕО на Комисията, за да включи в нея COVID-19 с цел утвърждаване на признаването на COVID-19 като професионална болест от страна на държавите членки и насърчаване на сближаването.
- (4) След приемането на стратегическата рамка на ЕС Консултативният комитет за безопасност и здраве на работното място (ККБЗ) създаде специална работна група с мандат да изготви проектостановище, което следва да бъде прието от ККБЗ, във връзка с актуализирането на Препоръка 2003/670/ЕО с цел включване на COVID-19 в нея. На 18 май 2022 г. ККБЗ прие съответното становище, в което се препоръчва COVID-19 да бъде включен в приложение I към Препоръка 2003/670/ЕО, като се добави ново вписване — под номер № 408 — за COVID-19, причинен от работа в областта на превенцията на болестите, здравните и социалните грижи и оказването на помощ по домовете или — в пандемичен контекст — в сектори, в които има огнище на болестта при дейности, при които е доказан риск от заразяване.

⁽¹⁾ ОВ L 238, 25.9.2003 г., стр. 28.

⁽²⁾ COM(2021) 323 final.

- (5) С настоящата препоръка се взема предвид становището на ККБЗ и се включва COVID-19 в приложение I към препоръката. Думите „здравни и социални грижи“ следва да се разбират като отнасящи се до икономическите дейности, посочени в раздел Q от статистическата класификация NACE Rev. 2 ⁽³⁾. Що се отнася до икономическите дейности, различни от попадащите в раздел Q от статистическата класификация NACE Rev. 2, определените условия, т.е. наличието на „пандемичен контекст“ и наличието на „огнище на болестта при дейности, при които е доказан риск от заразяване“, следва да се разбират като определени кумулативно. В това отношение „пандемичен контекст“ следва да се разбира като ситуация, в която компетентни международни органи, като например Световната здравна организация (СЗО), обявят определени огнища на болест за глобална пандемия. Държавите членки следва да определят термина „огнище“ — по смисъла на новата разпоредба на препоръката — в съответствие с националното право или практика. „Доказан“ риск от заразяване съществува при дейности, за които в съответствие с националното право или практика е установена причинно-следствена връзка между работата в тези дейности и повишеното излагане на SARS-CoV-2.
- (6) В съответствие с принципа на субсидиарност и с оглед на съответните компетенции на ЕС и на държавите членки в областта на общественото здраве и социалната политика съгласно Договорите, определянето на мерките в областта на общественото здраве, които следва да бъдат предприети в контекста на всяка пандемия, включително тези, които се прилагат за работните места и предприятията, както и установяването на наличието на огнище на болестта при дейности, при които е доказан риск от заразяване, следва да бъде от компетентността на държавите членки, които действат при пълно спазване на правото на ЕС, включително законодателството на ЕС в областта на здравословните и безопасни условия на труд. В този контекст следва да се вземе предвид по-специално Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно сериозните трансгранични заплахи за здравето и за отмяна на Решение № 1082/2013/ЕС (2020/0322(COD)) ⁽⁴⁾.
- (7) Докладът на Евростат от 2021 г. „Възможност за признаване на COVID-19 като имащ професионален произход на национално равнище в държавите от ЕС и от ЕАСТ“ ⁽⁵⁾ показва, че повечето държави членки признават COVID-19 за професионална болест или за трудова злополука в съответствие с условията, определени на национално равнище.
- (8) Въпреки че признаването на професионални болести е въпрос, тясно свързан със структурата на системите за социална сигурност, която е от компетентността на държавите членки, Комисията насърчава държавите членки да признават професионалните болести, изброени в европейския списък на професионалните болести. Както е посочено в стратегическата рамка на ЕС, продължава да съществува необходимост от обръщане на по-голямо внимание на професионалните болести. В съответствие с общите принципи на превенция, които стоят в основата на Рамковата директива от 1989 г. за безопасност и здраве на работното място ⁽⁶⁾ и свързаните с нея директиви за здравословни и безопасни условия на труд, настоящата препоръка следва да бъде основен инструмент за превенцията на професионалните болести на равнището на ЕС. Освен това е важно също така да се окаже подкрепа на заразените работници, особено с COVID-19, и на семействата, които са загубили свои членове поради излагане на работното място.
- (9) В съответствие със стратегическата рамка на ЕС държавите членки следва да бъдат призовани да включат активно всички субекти, и по-специално социалните партньори, в разработването на мерки за ефективна превенция на професионалните болести.
- (10) В стратегическата рамка на ЕС се посочва необходимостта от подсилване на доказателствената база с цел обосноваване на законодателството и политиката, както и от научни изследвания и събиране на данни на равнището на ЕС и на национално равнище като предварително условие за превенцията на свързаните с работата болести и злополуки. Сътрудничеството и обменът на информация, опит и най-добри практики са от решаващо значение за подобряването на анализа и превенцията в целия ЕС.
- (11) Препоръката към държавите членки да изпращат на Комисията и да предоставят на заинтересованите страни статистически и епидемиологични данни за професионалните болести, признати на национално равнище, остава актуална, като се взема предвид Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁷⁾, както и с оглед на развитието, свързани с пилотната работа по европейската статистика на професионалните заболявания (ЕСПЗ).

⁽³⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDF>

⁽⁴⁾ Все още непубликувано в ОВ.

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/7870049/13464590/KS-FT-21-005-EN-N.pdf/d960b3ee-7308-4fe7-125c-f852dd02a7c?t=1632924169533>

⁽⁶⁾ Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 г. за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място (ОВ L 183, 29.6.1989 г., стр. 1).

⁽⁷⁾ Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно статистиката на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд (ОВ L 354, 31.12.2008 г., стр. 70).

- (12) Ролята на Европейската агенция за безопасност и здраве при работа, създадена с Регламент (ЕС) 2019/126 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁸⁾, е, наред с другото, да предоставя на институциите и органите на Съюза и на държавите членки наличната обективна техническа, научна и икономическа информация и квалифицирания експертен опит, от който те се нуждаят, за да формулират и прилагат благоразумни и ефективни политики, предназначени да защитават безопасността и здравето на работниците, както и да събира, анализира и разпространява техническа, научна и икономическа информация в държавите членки. Съответно агенцията следва също така да играе важна роля в обмена на информация, опит и най-добри практики в областта на превенцията на професионалните болести.
- (13) Националните системи за обществено здраве и здравеопазване могат да играят важна роля за подобряването на превенцията на професионалните болести, например чрез повишаване на осведомеността сред медицинския персонал с цел подобряване на знанията и диагностицирането на тези болести.
- (14) С оглед на горепосочените съображения и като се имат предвид, от една страна, фактът, че включването на COVID-19 в приложение I към настоящата препоръка е обусловено от фактора време, особено поради възможните нови вълни на COVID-19 и появата на варианти на вируса SARS-CoV-2, и от друга страна, фактът, че Препоръка 2003/670/ЕО остава до голяма степен актуална и подходяща за целта, за която е предназначена, с настоящата препоръка следва да бъде включен COVID-19 в приложение I към нея и тя да повтори съдържанието на Препоръка 2003/670/ЕО, без да се засягат допълнителните актуализации на настоящата препоръка на по-късен етап,

ПРЕПОРЪЧВА:

Член 1

Без да се засягат по-благоприятните национални законови или подзаконовни разпоредби, на държавите членки се препоръчва:

1. да въведат възможно най-скоро в националните си законови, подзаконовни или административни разпоредби, отнасящи се до научно признатите професионални болести, за които се предвижда обезщетяване и които подлежат на превантивни мерки, европейския списък в приложение I;
2. да предприемат действия за въвеждане в националните си законови, подзаконовни или административни разпоредби правото на работник да получи обезщетение за професионални болести, ако работникът страда от заболяване, което не е посочено в приложение I, но за което може да се докаже, че е професионално по произход и естество, особено ако заболяването е посочено в приложение II;
3. да разработят и усъвършенстват ефективни превантивни мерки за професионалните болести, посочени в европейския списък в приложение I, с активното участие на всички субекти и когато е целесъобразно, като обменят информация, опит и най-добри практики чрез Европейската агенция за безопасност и здраве при работа;
4. да набележат количествени национални цели с цел намаляване на процента на случаите на признати професионални болести, по-специално болестите, включени в европейския списък в приложение I;
5. да гарантират, че всички случаи на професионални болести се докладват, и постепенно да направят своите статистически данни за професионалните болести съвместими с европейския списък в приложение I, в съответствие с извършваната работа по системата за хармонизиране на европейската статистика на професионалните заболявания, за да има информация за причиняващия агент или фактор, медицинската диагноза и пола на пациента за всеки случай на професионална болест;
6. да въведат система за събиране на информация или данни за епидемиологията на болестите, посочени в приложение II, и на всяка друга болест от професионално естество;
7. да насърчават научните изследвания в областта на болестите, свързани с професионална дейност, по-специално болестите, посочени в приложение II, и разстройствата от психосоциално естество, свързани с работата;
8. да гарантират, че документите в помощ на диагностицирането на професионални болести, включени в националните списъци, се разпространяват широко, като се вземат предвид по-специално известията за диагностициране на професионални болести, публикувани от Комисията;

⁽⁸⁾ Регламент (ЕС) 2019/126 на Европейския парламент и на Съвета от 16 януари 2019 г. за създаване на Европейската агенция за безопасност и здраве при работа (EU-OSHA) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2062/94 на Съвета (ОВ L 30, 31.1.2019 г., стр. 58).

9. да изпращат на Комисията и да предоставят на заинтересованите страни статистически и епидемиологични данни за признатите на национално равнище професионални болести, по-специално чрез информационната мрежа, създадена от Европейската агенция за безопасност и здраве при работа;
10. да насърчават активната роля на националните здравни системи при превенцията на професионалните болести, по-специално чрез повишаване на осведомеността сред медицинския персонал с цел подобряване на знанията и диагностицирането на тези болести.

Член 2

Държавите членки сами определят критериите за признаване на всяка професионална болест в съответствие с действащото национално законодателство или практики.

Член 3

Настоящата препоръка замества Препоръка 2003/670/ЕО.

Член 4

Държавите членки се приканват да информират Комисията не по-късно от 31 декември 2023 г. за мерките, предприети или предвидени в отговор на новото вписване № 408 от настоящата препоръка. Държавите членки се приканват да информират Комисията всеки път, когато бъдат предприети нови мерки във връзка с изпълнението на настоящата препоръка.

Съставено в Брюксел на 28 ноември 2022 година.

За Комисията
Nicolas SCHMIT
Член на Комисията

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Европейски списък на професионалните болести

Болестите, посочени в настоящия списък, трябва да бъдат пряко свързани с професията. Комисията ще определи критериите за признаване на всяка от професионалните болести, изброени по-долу:

1. Болести, причинени от следните химични агенти:

- 100 Акрилонитрил
- 101 Арсен или негови съединения
- 102 Берилий (глущиний) или негови съединения
- 103.01 Въглероден монооксид
- 103.02 Въглероден оксихлорид
- 104.01 Циановодород
- 104.02 Цианиди и техни съединения
- 104.03 Изоцианати
- 105 Кадмий или негови съединения
- 106 Хром или негови съединения
- 107 Живак или негови съединения
- 108 Манган или негови съединения
- 109.01 Азотна киселина
- 109.02 Азотни оксиди
- 109.03 Амоняк
- 110 Никел или негови съединения
- 111 Фосфор или негови съединения
- 112 Олово или негови съединения
- 113.01 Серни оксиди
- 113.02 Сярна киселина
- 113.03 Въглероден дисулфид
- 114 Ванадий или негови съединения
- 115.01 Хлор
- 115.02 Бром
- 115.04 Йод
- 115.05 Флуор или негови съединения
- 116 Алифатни или алициклични въглеводороди, извлечени от петролен спирт или бензин
- 117 Халогенни производни на алифатните или алицикличните въглеводороди
- 118 Бутилов, метилов и изопропилов алкохол
- 119 Етиленгликол, диетиленгликол, 1,4-бутандиол и нитропроизводни на гликолите и глицерола
- 120 Метилов етер, етилов етер, изопропилов етер, винилов етер, дихлороизопропилов етер, гвайакол, метилов етер и етилов етер на етиленгликола
- 121 Ацетон, хлороацетон, бромацетон, хексафлуороацетон, етилметилкетон, п-бутилметилкетон, изобутилметилкетон, диацетоналкохол, мезитилоксид, 2-метиличклохексанон
- 122 Органофосфорни естери

- 123 Органични киселини
- 124 Формалдехид
- 125 Алифатни нитропроизводни
- 126.01 Бензен или негови хомолози (хомолозите на бензена се определят с формулата: C_nH_{2n-6})
- 126.02 Нафтаден или хомолози на нафтадена (хомолозите на нафтадена се определят с формулата: C_nH_{2n-12})
- 126.03 Винилбензен и дивинилбензен
- 127 Халогенни производни на ароматните въглеродороди
- 128.01 Феноли или техни хомолози или техни халогенни производни
- 128.02 Нафтоли или техни хомолози или техни халогенни производни
- 128.03 Халогенни производни на алкиларилловите оксиди
- 128.04 Халогенни производни на алкиларилловите сулфонати
- 128.05 Бензохинони
- 129.01 Ароматни амини или ароматни хидразини или халогенни, фенолни, нитрифицирани, нитро- или сулфонирани техни производни
- 129.02 Алифатни амини и техни халогенни производни
- 130.01 Нитропроизводни на ароматните въглеродороди
- 130.02 Нитропроизводни на фенолите или техни хомолози
- 131 Антимон и негови производни
- 132 Естери на азотната киселина
- 133 Сероводород
- 135 Енцефалопатии, причинени от органични разтворители, които не попадат в други позиции
- 136 Полиневропатии, причинени от органични разтворители, които не попадат в други позиции

2. Кожни болести, причинени от вещества и агенти, които не са включени в други позиции

- 201 Кожни болести и рак на кожата, причинени от:
 - 201.01 Сажди
 - 201.03 Катран
 - 201.02 Битум
 - 201.04 Смола
 - 201.05 Антрацен или негови съединения
 - 201.06 Минерални и други масла
 - 201.07 Суров парафин
 - 201.08 Карбазол или негови съединения
 - 201.09 Вторични продукти от дестилацията на въглища
- 202 Професионални кожни болести, причинени от научно признати предизвикващи алергични реакции или дразнещи вещества, които не са включени в други позиции

3. Болести, причинени от вдишване на вещества и агенти, които не са включени в други позиции

- 301 Болести на дихателната система и рак
 - 301.11 Силикоза
 - 301.12 Силикоза, съчетана с белодробна туберкулоза
 - 301.21 Азбестоза

- 301.22 Мезотелиом вследствие на вдишване на азбестов прах
- 301.31 Пневмокониози, причинени от прах от силикати
- 302 Усложнение на азбестозата под формата на бронхиален рак
- 303 Бронхо-пулмонални болести, причинени от прах от синтеровани метали
- 304.01 Екзогенни алергични алвеолити
- 304.02 Белодробни болести, причинени от вдишване на прах и влакна от памук, лен, коноп, юта, сизал и багаса
- 304.04 Респираторни болести, причинени от вдишване на прах от кобалт, калай, барий и графит
- 304.05 Сидероза
- 305.01 Рак на горните дихателни пътища, причинен от прах от дървесина
- 304.06 Алергични астми, причинени от вдишване на вещества, за които редовно се признава, че причиняват алергии и са присъщи на вида работа
- 304.07 Алергични ринити, причинени от вдишване на вещества, за които редовно се признава, че причиняват алергии и са присъщи на вида работа
- 306 Фиброзни болести на плеврата с респираторни ограничения, причинени от азбест
- 307 Хроничен обструктивен бронхит или емфизем при миньори, работещи в подземни въглищни мини
- 308 Рак на белите дробове вследствие на вдишване на азбестов прах
- 309 Бронхо-пулмонални болести, причинени от прах или изпарения от алуминий или негови съединения
- 310 Бронхо-пулмонални болести, причинени от прах от основни шлаки

4. Заразни и паразитни болести

- 401 Заразни или паразитни болести, предавани на човека от животни или останки от животни
- 402 Тетанус
- 403 Бруцелоза
- 404 Вирусен хепатит
- 405 Туберкулоза
- 406 Амебиаза
- 407 Други заразни болести, причинени от работа в областта на превенцията на болестите, здравеопазването, оказването на помощ по домовете и други подобни дейности, за които е доказано наличието на риск от зараза
- 408 COVID-19, причинен от работа в областта на превенцията на болестите, здравните и социалните грижи и оказването на помощ по домовете или — в пандемичен контекст — в сектори, в които има огнище на болестта при дейности, при които е доказан риск от заразяване

5. Болести, причинени от следните физически агенти:

- 502.01 Катаракти, причинени от топлинно лъчение
- 502.02 Болести на конюнктивата вследствие на излагане на ултравиолетово лъчение
- 503 Хипакузис или глухота, причинени от шум
- 504 Болести, причинени от увеличаване или намаляване на атмосферното налягане
- 505.01 Osteoартикуларни болести на ръцете и китките, причинени от механични вибрации
- 505.02 Ангионевротични болести, причинени от механични вибрации
- 506.10 Болести на периартикуларните торбички, причинени от натиск
- 506.11 Препателарен и субпателарен бурсит

- 506.12 Бурсит на олекранона
 - 506.13 Бурсит на рамото
 - 506.21 Болести, причинени от претоварване на обвивките на сухожилията
 - 506.22 Болести, причинени от претоварване на перитендинеума
 - 506.23 Болести, причинени от претоварване на мускулните и сухожилните инсерции
 - 506.30 Менискусни лезии вследствие на продължителни периоди работа на колене или в клекнало положение
 - 506.40 Парализа на нервите, причинена от натиск
 - 506.45 Синдром на карпалния канал
 - 507 Нистагъм на миньорите
 - 508 Болести, причинени от йонизиращо лъчение
-

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Допълнителен списък на болестите, за които се подозира, че са професионални по произход, за които следва да се прилага задължението за уведомяване и за които може на по-късен етап да се обмисли възможността да бъдат включени в приложение I към европейския списък

2.1 Болести, причинени от следните агенти:

- 2.101 Озон
- 2.102 Алифатни въглеводороди, различни от посочените в позиция 1.116 от приложение I
- 2.103 Дифенил
- 2.104 Декалин
- 2.105 Ароматни киселини — ароматни анхидриди или техни халогенни производни
- 2.106 Дифенилов оксид
- 2.107 Тетрахидрофуран
- 2.108 Тиопен
- 2.109 Метакрилонитрил
- 2.110 Ацетонитрил
- 2.111 Тиоалкохоли
- 2.112 Меркаптани и тиоетери
- 2.113 Талий или негови съединения
- 2.114 Алкохоли или техни халогенни производни, които не са посочени в позиция 1.118 от приложение I
- 2.115 Гликоли или техни халогенни производни, които не са посочени в позиция 1.119 от приложение I
- 2.116 Етери или техни халогенни производни, които не са посочени в позиция 1.120 от приложение I
- 2.117 Кетони или техни халогенни производни, които не са посочени в позиция 1.121 от приложение I
- 2.118 Естери или техни халогенни производни, които не са посочени в позиция 1.122 от приложение I
- 2.119 Фурфурал
- 2.120 Тиофеноли или техни хомолози или техни халогенни производни
- 2.121 Сребро
- 2.122 Селен
- 2.123 Мед
- 2.124 Цинк
- 2.125 Магnezий
- 2.126 Платина
- 2.127 Тантал
- 2.128 Титан
- 2.129 Терпени
- 2.130 Борани
- 2.140 Болести, причинени от вдишване на седефен прах
- 2.141 Болести, причинени от хормонални вещества
- 2.150 Зъбен кариес, свързан с работа в шоколадената, захарната и брашнената промишленост
- 2.160 Силициев оксид

2.170 Полициклични ароматни въглеводороди, които не попадат в други позиции

2.190 Диметилформамид

2.2 Кожни болести, причинени от вещества и агенти, които не са включени в други позиции

2.201 Алергични и ортоалергични кожни болести, които не са признати в приложение I

2.3 Болести, причинени от вдишване на вещества, които не са включени в други позиции

2.301 Белодробни фибрози, причинени от метали, които не са включени в европейския списък

2.303 Бронхо-пулмонални болести и рак, свързани с излагане на следното:

— сажди

— кагран

— битум

— смола

— антрацен или негови съединения

— минерални и други масла

2.304 Бронхо-пулмонални болести, причинени от създадени от човека минерални влакна

2.305 Бронхо-пулмонални болести, причинени от синтетични влакна

2.307 Респираторни болести, особено астма, причинени от дразнителни, които не са посочени в приложение I

2.308 Рак на ларинкса вследствие на вдишване на азбестов прах

2.4 Заразни и паразитни болести, които не са описани в приложение I

2.401 Паразитни болести

2.402 Тропически болести

2.5 Болести, причинени от физически агенти

2.501 Авулсия, причинена от претоварване на израстъци на прешлени

2.502 Свързани с дисковете болести на лумбалната област на гръбначния стълб, причинени от повтарящи се вертикални ефекти на вибрация на цялото тяло

2.503 Възли на гласните струни, причинени от продължителни гласови усилия, свързани с работата
